

บทบรรณาธิการ

ไพบุลย์ เสงสุวรรณ

สำหรับ “จุดยืน” ฉบับ “มิติที่หลากหลายของเพศภาวะ” นี้ประกอบด้วยบทความ 4 เรื่อง และบันทึกภาคสนาม 1 เรื่อง บทความชิ้นแรก ผู้สูงอายุชายรักชาย: ภาพตัวแทนที่ขาดหายในสังคมไทย โดยเบญจรงค์ ธีระผลิกะ และ วิเชียร ลัทธพิวงค์พันธ์ ซึ่ให้เห็นว่าในงานเขียนเกี่ยวกับชายรักชายของไทยยังขาดมิติสำคัญคือ ผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุชายรักชายถูกสร้างภาพว่าเป็นตัวตลก และถูกผลักไสไล่ส่งกลายเป็นกลุ่มชายขอบของสังคม หรือกลายเป็นพวก “ต้องห้าม” พุดถึงในสังคมไทยไป แต่บทความนี้ทำให้ผู้สูงอายุชายรักชายที่เป็นมนุษย์ล่องหนปรากฏตัวขึ้นมา ซึ่งมีเงื่อนไขเฉพาะตัวกำกับด้วย บทความชิ้นที่สอง ความปรารถนาใหม่ของวัยรุ่นสเกียในยุคทุนนิยมและความทันสมัยสิ้นไหล โดย ณัฐมน สะเกาค่า ซึ่ให้เห็นว่าสำหรับมิติวัยรุ่นหญิง ในเครือข่ายวัฒนธรรมแวนและสเกีย ความเป็นเพศภาวะและเพศวิถีถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเลื่อนสถานะของผู้หญิงวัยรุ่น ท่ามกลางความทันสมัยของทุนนิยมที่สิ้นไหลในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท อีกทั้งสะท้อนปฏิบัติการของความปรารถนาของวัยรุ่นสเกีย ที่ถูกจำกัดด้วยกรอบเพศภาวะและความคาดหวังของครอบครัว แต่ขณะเดียวกันก็ท้าทายต่อกรอบเพศและความคาดหวังดังกล่าวด้วย ผ่านการแสดงออกเพศวิถีและความปรารถนาทางการเมืองที่จะถอดรหัส ข้ามพันศีลธรรมและจริยธรรมของสถาบันแบบเดิม บทความชิ้นที่สาม ความคิดเห็นต่อเพลงเหยียดเพศในสังคมออนไลน์: ปฏิบัติการตอกย้ำและโต้ตอบการเหยียดเพศในสังคมชายเป็นใหญ่ โดย โสภิตา รูปสะอาด และ อมต จันทรังษี ซึ่ให้เห็นว่าสังคมไทยยังคงมิติของการเหยียดเพศหญิงและเพศทางเลือกอยู่ต่อไป ซึ่งมีสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ พันทิพย์ หรือยูทูบ คอยตอกย้ำตลอดเวลา ตัวบทของ 12 เพลงเหยียดเพศ ประกอบสร้างความเป็นเพศผ่านเสียง แต่สังคมออนไลน์ยังเป็นพื้นที่ของการต่อต้าน วิพากษ์วิจารณ์และการเคลื่อนไหวตอบโต้ด้วยเช่นกัน และบทความชิ้นสุดท้าย สตรีนิยมนิเวศวิทยาการเมือง เขียน ผู้หญิง และภูมินิเวศป่าบุง ป่าทามในลุ่มแม่น้ำมูลตอนกลาง โดย พงษ์เทพ บุญกล้า วรณภา วงษ์พินิจ และ กนกวรรณ มะโนรมย์ ซึ่ให้เห็นมิติผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหวนั้นมีความเป็นพลวัต ไม่ได้หยุดนิ่งตายตัว ขณะที่ผู้หญิงถูกกีดกันจากการเข้าถึงพื้นที่ภูมินิเวศป่าบุงป่าทามธรรมชาติเพื่อการใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ผ่านโครงการเขียน โนนาม “การพัฒนา” ส่วนบันทึก

ภาคสนาม โดยปิยวัช ชำนาญกิจ เกี่ยวกับเรื่องเล่าของชายศัลยกรรมความงาม สะท้อนมิติร่างกายทางเพศ ผ่านวาทกรรม “ความงาม” รวมทั้งความหล่อด้วย ซึ่งถูกผลิตสร้างผ่านเทคโนโลยีของอำนาจวิทยาศาสตร์แบบศัลยกรรม แม้ว่าจะสามารถเข้าใจได้ในแง่ที่เป็นร่างกายใต้บังการ แต่จากมุมมองของผู้ชายที่ทำศัลยกรรมเองในฐานะผู้กระทำกร่างกายความงามที่ถูกปรับโฉมกลายเป็นการสะสมทุนทางเรือนร่าง ในการต่อรองตำแหน่งแห่งที่ของตนในสังคมสมัยใหม่ สุดท้ายที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ รายงานสรุปการเสวนาวิชาการวันสตรีสากล เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2564 ในเรื่อง “สมรสเท่าเทียม: เสี่ยงจากนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศ” ซึ่งจัดโดยภาควิชาสตรีศึกษา ร่วมกับองค์กรสร้างสรรค์อนาคตเยาวชน V-Day Thailand และเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อความเสมอภาคทางเพศ โดยมีนักเคลื่อนไหวหลากหลายเข้าร่วมการเสวนาเพื่อร่วมกันรณรงค์ และผลักดันให้เกิดกฎหมายที่รับรองสิทธิในการสมรสของผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเท่าเทียมในสังคมไทย